

● Minnes ofrene etter «Eira»:

Johan (100) tilbake der ang

Overlevende Johan Arne Johansen (t.v.) og Sveinung Giske i Haram kulturhistoriske lag. Dette var første gang Johan var tilbake ved Hestøya, der tragedien fant sted.

80 år etter det dødelige angrepet, trekkes historia om de som mistet livet fram fra glemselen. Mens de siste tidsvitnene ennå kan fortelle.

24. oktober 1944 skjedde en av de største krigstragediene på Sunnmøre. Rutebåten DS «Eira» ble angrepet av allierte fly, under en aksjon der målet var å minelegge skipsleia ved Lepsøyrevet.

De britiske flyene gikk også til angrep på de tyske kystbatteriene i området og Ulla fyr.

Ved en feil angrep engelskmennene også den sivile passasjerbåten, som havnet midt i et dødelig inferno.

Det var en flott høstdag og folk satt ute på dekk da angrepet plutselig kom.

Dampskipet var i rutetrafikk

fra Lepsøya til Skjelten med 40 mennesker om bord.

16 av dem omkom og 7 ble skadet.

I regi av Haram kulturhistoriske forening ble det torsdag gjennomført flere minnemarkeringer rundt om på Nordøyane, nøyaktig på tidspunktet da angrepet skjedde.

Det kom flere bølger med fly som skjøt mot skipet med mitraljøser.

Det nøyaktige klokkeslettet er satt ut fra klokken til en av de som ble drept i kuleregnet, den stoppet på 09:54.

Vemod, sorg og respekt

Ordfører Vebjørn Krogsæter deltok i markeringen til sjøs,

utenfor vika på Hestøya der «Eira» ble ført på land under angrepet.

For anledningen stilte Redningsselskapet med «Det Norske Veritas II».

Fra dekket på redningsskøyta ble det holdt tale, lagt ut krans og navnene til de som omkom ble lest opp.

– Det er med vemod, sorg og respekt jeg på vegne av Haram kommune vil legge denne kran-

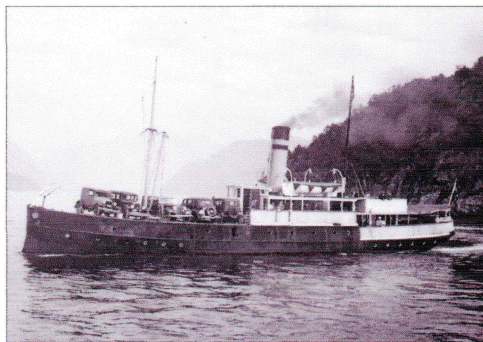
sen på sjøen, for å hedre minnet til de som ble drept her – i denne timen, på denne dagen for 80 år siden, sa ordføreren.

– Ved å hedre minnet til de omkomne går også tankene til de som overlevde, til slekt og nære som har levd med minner og traumer. Og særlig de som mistet foreldre og forsørgere.

Etter kransenedleggingen var det ett minutt stillhet.

En tilsvarende seremoni ble

Rutebåten DS «Eira» slik den så ut i 1936. Den ble angrepet to ganger under krigen 1940–45, men ble berget begge ganger. I 1954 ble skipet solgt for opphogging. FOTO: UTLÅNT AV JAN OLAV FLATMARK

gjennomført samtidig i fem av lokalmiljøene som ble sterkt berørt – og der det i dag står minnesmerker over falne under okkupasjonsårene 1940–45: Brattvåg, Lepsøya, Haramsøya, Fjørtofta og på Longva, Flemsøy/Skuløya.

Fram fra glemselen

Det var skrivegruppa i Haram kulturhistoriske som nå mente at 80-årsminnet etter tragedien

angrepet skjedde

Ordfører Vebjørn Krogsæter og overlevende Johan Arne Johansen.

Ordfører Vebjørn Krogsæter setter blomsteroppsatsen i sjøen ved Hestøya i Haram.

Hestøya (i forgrunnen) ved Lepsoya. Her ble skipet ført på land etter å ha blitt angrepet av engelske fly.

F.v.: Ordfører Vebjørn Krogsæter, Sveinung Giske i Haram kulturhistoriske lag, overlevende Johan Arne Johansen, Oddvar Heen (kamerat av Johan Arne) og Jan Petter Ytreberg i Redningselskapet.

burde markeres.

De har samlet inn mest mulig informasjon om hvem de omkomne var.

Av flere grunner er historien om Eira-ulykken ikke blitt snakket så mye om, selv ikke til mange etterkommere.

– Vi oppdaget at flere generasjoner ikke vet hvem disse menneskene var, sier Sveinung Giske, leder for laget.

– Dette var veldig gode og positive folk, som var engasjerte og samfunnsnyttige. Men de har blitt glemt. Nå tar vi dem fram igjen, både i dag og for framtida.

Han er glad for at en av de siste gjenlevende etter «Eira», Johan Arne Johansen (100), ble med på minnemarkeringen.

– Et veldig sterkt øyeblikk. Og siste anledning til å markere denne hendelsen med tidsvinner til stede, sier Giske.

– Veldig spesielt

Den gang 20 år gamle Johan Arne Johansen ble truffet av sju

kuler, men slapp fra angrepet med livet i behold.

Her kan du høre Arne Johan fortelle den dramatiske historien, i et opptak Sunnmørsposten nylig gjorde med ham.

Om bord på redningsskøyta fortalte han den dramatiske historien, slik han opplevde det.

Johansen er svært takknemlig overfor kulturlaget som har fått i stand minnemarkeringen.

– Det er veldig spesielt å være med på dette. Og det er svært at de har lagt opp til et slikt arrangement, sier han til Sunnmørsposten.

– Det er viktig å minnes alle de som var om bord, på stedet der det skjedde, mener han.

Dette var første gang på alle disse 80 årene at Arne Johan var tilbake i Eira-vika, der han og andre overlevende fikk berget seg i land.

– Vi var heldige med at kapteinen var i live og klarte å styre skipet inn på land. Han var kald og rolig.

Ordfører Krogsæter syntes det var sterkt å høre historica fortalt av en som overlevde angrepet.

Etter hvert som årene går og man blir lenger unna å ha opplevd krig i Norge, er historica om «Eira» verdt å fortelle, mener han.

Han synes det er et poeng at minnemarkeringen faller samtidig med FN-dagen.

Samtidig er det en urolig verdenssituasjon, med pågående kriger i Ukraina, på Gaza og i Libanon.

Mange flyktninger i Norge sliter med traumer etter å ha opplevd krig.

For mange kommer historica om sivile som blir drept under et flyangrep tett på.

Det er også viktig at oppvoksende generasjoner nordmenn får lære om historica, og hva konsekvensene av krig er.

LARS INGE SKREDE
lars.inge.skrede@smp.no

STAAL WATTO (FOTO)
staale.watto@smp.no

DISSE OMKOM I EIRA-ULYKKEN

Petter P. Kjerstad (45 år), Lepsoya
Malla Kristine Lange f. Kjerstad (43), Lepsoya
Johan J. Farstad (52), Lepsoya
Karl S. Olsen (38), Haramsøya
Astrid Nogva (42), Haramsøya
Sverre H. Haram (36), Haramsøya
Karl Ingvald K. Ulla (56), Haramsøya
Karl Sigurd K. Flem (45), Longva
Peder I. Flem (68), Longva
Martinus Jonas K. Fjertoft, Fjertofta
Hans Ingebrigtsen Otterlei (49), Fjertofta
Klara Grimstad (51), Fjertoft/Hareid
Lars Grimstad (70),

Fjertoft/Hareid
Anne Hansine Halvorsen (51), Ålesund
Karl Dale (64), Dalsbygda
Bernt Hurlen (23), Hildre

Blomsteroppsatsen som ble satt på havet ved Hestøya, til minne om de 16 som omkom på «Eira».